

BOB centraal in de politieke besluitvorming van de gemeente Krimpenerwaard

Griffie 091019

Inhoudsopgave

1. Inleiding
 - 1.1. Deze notitie
2. BOB in het kort
 - 2.1. Beeldvorming
 - 2.2. Oordeelsvorming
 - 2.3. Besluitvorming
 - 2.4. Schematische samenvatting
3. Vergaderschema volgens BOB per januari 2020
4. Waarom BOB-ben?
5. BOB aanpak
 - 5.1. Vragen en instrumenten in de fase van de Beeldvorming
 - 5.2. Vragen en instrumenten in de fase van de Oordeelsvorming
 - 5.3. Vragen en instrumenten in de fase van de Besluitvorming
 - 5.4. Conclusie
 - 5.5. Schematische samenvatting
6. De voorzitters in het BOB model
 - 6.1. Eisen aan het voorzitterschap
7. De instrumenten van de raad
 - 7.1. Instrumenten in de fase van de Beeldvorming
 - 7.2. Instrumenten in de fase van de Oordeelsvorming
 - 7.3. Instrumenten in de fase van de Besluitvorming
 - 7.4. Buiten BOB: dossieroverleg
 - 7.5. Het stellen van vragen
 - 7.6. Schematische samenvatting
8. BOB en actieve openbaarmaking
9. Monitoring en evaluatie

1. Inleiding

De vergadertijd van de gemeenteraad in het algemeen, en ook in de gemeente Krimpenerwaard, is beperkt. Tegelijkertijd wordt van de raad snelle besluitvorming verwacht. Dit vraagt om een vergadercyclus en werkwijze waarin de raad zijn kostbare vergadertijd effectief en efficiënt inzet. Tegelijkertijd wil onze raad burger en politiek dichterbij elkaar brengen, bijvoorbeeld door participatie van burgers in de besluitvorming te vergroten.

De raad van de gemeente Krimpenerwaard besluit daarom het BOB-besluitvormingsmodel te gaan hanteren voor de eigen werkwijze. BOB staat voor Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming.

Het BOB model gaat helpen om het besluitvormingsproces effectief te doorlopen: van probleem of uitdaging naar besluit of oplossing, met optimale ruimte voor politieke discussie

en belangenafweging. Uiteindelijk levert dat een hogere kwaliteit van besluitvorming en meer draagvlak: zoveel mogelijk gezichtspunten worden meegenomen.

Lokaal maatwerk

Er is niet één goede invulling van dit besluitvormingsmodel voor alle gemeenten. De gemeenteraad van Krimpenerwaard zal zijn eigen richting kiezen en leren van de ervaringen van gemeenten die al eerder kozen voor het BOB-model.

Om te beginnen start de raad per januari 2020 met een op BOB aangepast vergaderschema en hanteert ze bij de drie fasen van het besluitvormingsmodel passende instrumenten, die recht doen aan de inbreng van burgers en de wens van politieke partijen zich te kunnen onderscheiden van elkaar. De huidige commissiestructuur met twee Raadscommissies (SBBV en R&F) blijft daarbij gehandhaafd.

1.1. Deze notitie

Hieronder wordt – in paragraaf 2- het BOB model kort toegelicht en samengevat.

Vervolgens worden, in paragraaf 3, de principes van de vergadercyclus toegelicht.

In paragraaf 4 wordt antwoord gegeven op de vraag welke doelen de raad beoogt te bereiken met het werken volgens dit model.

In paragraaf 5 wordt iedere fase (B O B) afzonderlijk toegelicht. De paragraaf sluit af met een schematische samenvatting.

In paragraaf 6 wordt ingegaan op de rol van de voorzitters tijdens de verschillende typen overleggen. Zij zorgen ervoor dat het politieke debat en discussie goed tot hun recht komen.

In paragraaf 7 worden de instrumenten die de raad gebruikt in het kader van het BOB model op een rij gezet. Deze worden kort beschreven. Op de website van de gemeente zullen – in later stadium- de gehanteerde spelregels beschreven worden opdat een ieder die daarvan gebruik wil maken weet waaraan hij moet voldoen en waar hij aan toe is.

De raad hecht veel waarde aan openbaarheid van besluitvorming, daarom worden alle BOB sessies actief openbaar gemaakt. Paragraaf 8 is gewijd aan openbaarmaking.

In paragraaf 9 wordt ingegaan op de manier waarop de introductie van, en het leren in, het Bob model wordt gemonitord en geëvalueerd.

2. BOB in het kort

BOB staat voor Beeldvorming, Oordeelsvorming en Besluitvorming.

2.1. Beeldvorming

Het doel van de Beeldvorming is om informatie op te halen. Vaak is dit informatie van het college die de raad nodig heeft om zijn taken goed uit te kunnen voeren. Maar, inwoners, organisaties of bedrijven kunnen ook informatie met de raad delen.

Tijdens de beeldvormende avond/bijeenkomsten is er ruimte om met elkaar van gedachten te wisselen. Standpunten worden in deze fase niet ingenomen. De Raad maakt gebruik van (door haarzelf of door het college georganiseerde) informatie bijeenkomsten, van

werkbezoeken, hoorzittingen, dialoogtafel, raadssprekkuur en/of -specifiek gekoppeld aan de financiële cyclus- de motiemarkt. Op deze manier kan iedereen zich een beeld vormen van de situatie die om een besluit vraagt.

2.2. Oordeelsvorming

De tweede stap van het BOB-model draait om het beoordelen van opties die op tafel liggen. In deze fase staat debat en discussie centraal, waarbij de mogelijkheid ontstaat dóór te vragen naar achterliggende belangen en motivaties. Nieuwsgierigheid naar elkaars mening en belangen is hierbij belangrijk.

Het komt er in deze fase op aan dat raadsleden, vanuit hun volksvertegenwoordigende rol en met de verworven kennis en inzichten als fracties hardop nadenken over belangen, afwegingen en pro's en contra's rondom lastige keuzes die ze moeten maken. Dat doen zij in de voor deze fase beschikbare instrumenten (expertmeeting, woordvoerdersoverleg) en in de raadscommissies. Politieke verschillen zullen in deze fase duidelijker worden.

Omdat belangstellenden de BOB bijeenkomsten kunnen volgen via de website of tv krijgen zij inzicht in de aspecten waarop de partijen zich willen onderscheiden. In deze fase hebben insprekers de mogelijkheid de meningen van hun volksvertegenwoordigers te beïnvloeden.

Door een knip te maken tussen de oordeelvorming en de besluitvorming (de tweede B van BOB) krijgen de fracties ruimte het debat in te gaan zonder vooraf bepaald fractiestandpunt. Er hoeft immers nog niet per se een besluit genomen te worden. Na het debat zijn de fracties in staat, na een weging van alle argumenten, op een zorgvuldige wijze tot hun uiteindelijke standpunt te komen.

De gedachte hierachter is dat er tijd en ruimte genomen moet worden voor de onderwerpen en dat men open staat voor de argumenten van de anderen. Het model doet dus een sterk beroep op de fracties om hun finale oordeel op te schorten tot de besluitvormende raadsvergadering.

2.3. Besluitvorming

Het besluitvormingsproces wordt afgesloten met een vergadering van de voltallige gemeenteraad.

In de plenaire raadsvergadering kunnen actuele zaken aan bod komen (actualiteitendebat) en kan nadere informatie gevraagd worden aan het college via een interpellatiedebat. Het gaat daarbij niet om het stellen van technische vragen – de feiten zijn immers in de voorgaande fasen van het BOB model al op tafel gekomen- maar om politieke vragen (zie paragraaf 7).

In de plenaire vergadering worden de finale standpunten in het debat onderling en met het college bepaald. Daarna wordt gestemd over de voorliggende voorstellen. Ook kan worden gestemd over moties en amendementen en kunnen leden een stemverklaring afleggen.

2.4. Schematische samenvatting BOB model

<i>Besluitvormingsfase</i>	<i>Hoofdvraag</i>	<i>Activiteit</i>	<i>Resultaat</i>
Beeldvorming	Wat weten we?	Luisteren en Lezen	Iedereen heeft hetzelfde beeld voor ogen Afspraken om aan (nadere) informatie te komen
Oordeelsvorming	Wat vinden we ervan?	Spreeken en debatteren	(Gezamenlijke) belangen, criteria en voorwaarden in beeld
Besluitvorming	Wat willen we?	Standpuntbepaling, Stemmen	Besluit (advies, plan etc)

3. Vergaderschema volgens BOB per januari 2020

Om voldoende ruimte te bieden voor de verschillende fasen van besluitvorming uit het BOB-model is het van belang dat de maandelijkse vergadercyclus die werkwijze faciliteert. Vanaf januari 2020 wordt op steeds meer onderdelen in die vergadercyclus ervaring opgedaan met deze manier van werken. De taakverdeling tussen de twee Raadscommissies zoals we die in de gemeente Krimpenerwaard kennen blijft daarbij in tact (Commissie SBBV en Commissie R&F). De gedachte daarbij is om een onderwerp eerst goed te verkennen, daarna een mening te vormen en tot slot een besluit te nemen.

Het vergaderschema is als bijlage bij deze notitie gevoegd (bijlage).

Plannen van fractievergaderingen in het BOB vergaderschema

Zeker wanneer een gemeenteraad de besluitvorming structureert door beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming als afzonderlijke stappen vorm te geven, is het van belang aandacht te besteden aan de plaats van de fractievergaderingen in de cyclus. De planning daarvan is aan de fracties zelf.

In theorie is het mogelijk dat een fractievergadering wordt gebruikt om beeldvorming voor te bereiden, door gezamenlijk na te gaan op welke punten men nog aanvullende informatie over een voorstel nodig heeft. In de praktijk worden fractievergaderingen echter meestal gebruikt om een partijpolitiek standpunt voor te bereiden. Wanneer een fractielid, voorzien van een dichtgetimmerd standpunt, naar een beeldvormende of oordeelsvormende vergadering komt, zal hij of zij minder geneigd zijn om open naar informatie of argumenten van anderen te luisteren. Dat kan worden voorkomen door *fractievergaderingen ná de beeldvormende ronde in te plannen*. In de planning van het vergaderschema wordt hier zoveel mogelijk de gelegenheid voor geboden. Hiermee worden de fracties dus in wezen uitgenodigd om hun politieke oordeel nog even op te schorten.

4. Waarom BOB-ben?

Met het vergaderen volgens het BOB-model wil de raad in de gemeente Krimpenerwaard *een viertal doelen* realiseren.

De raad beoogt te besparen op (vergader)tijd en de vergaderorde te verbeteren (weg met de rondjes eerste en tweede termijn, en alles nog eens dunnetjes overdoen in de raadsvergadering; grotere overzichtelijkheid van het vergaderstelsel).

De raad wil burger en politiek dichter bij elkaar brengen; de drempel voor burgers om onderwerpen te agenderen verlagen en met flexibelere werkvormen de mogelijkheid voor burgers vergroten om raadsleden, collegeleden en ambtenaren informeel te benaderen.

De raad beoogt meer regie te krijgen over de raadsagenda; de agenderingsmogelijkheden voor de raad te verbeteren en een betere ondersteuning van de kernrollen en -taken van raad en college te stimuleren.

De raad beoogt met een ander type bijeenkomsten en vergaderingen meer ruimte te bieden aan politiek debat – actieve openbaarheid maakt politieke verschillen en overeenkomsten meer zichtbaar.

Met vallen en opstaan..

Overigens is het natuurlijk niet allemaal gelijk rozengeur en maneschijn. De raad waakt ervoor continu andere dingen te doen om maar innovatief te zijn. Soms is het verstandig om de dingen anders te gaan doen, in plaats van andere dingen te gaan doen. De introductie van het BOB model zal hoe dan ook hard werken zijn.

Deze werkwijze vraagt ook wat van het college, de ambtelijke organisatie en de griffie. Zoals een steviger lange termijn agenda, goede informatie-uitwisseling, rolvastheid en goede ondersteuning ten behoeve van de uitvoering van gemaakte afspraken.

Vandaar dat er ook de tijd genomen wordt om ‘in het model te groeien’ en periodiek te evalueren.

5. BOB aanpak

5.1. Vragen en instrumenten in de fase van de Beeldvorming

De eerste stap in het besluitvormingsproces is het vormen van een beeld van de situatie. Daarbij komen de volgende vragen naar voren:

- Waarover besluiten we eigenlijk? (Wat is de kwestie, het probleem?)
- Wat is de context?
- Welke personen/ factoren/ stakeholders spelen mee?
- Wat zijn de juridische en financiële randvoorwaarden?
- Per wanneer moeten we besloten hebben?
- Welke ideeën leven er eigenlijk al?
- Welke opties zijn er?

Kortom, alle vragen die een *speelveld* schetsen voor het te nemen besluit. Zonder deze informatie kun je eigenlijk nooit een goede oplossing verzinnen, je hebt immers te weinig

informatie. Deze stap lijkt uitbreid en tijdrovend, maar werkt als een investering: doe je het niet, dan ben je langer aan het bakkeleien dan nodig.

Begin je met besluitvorming, zonder dat je een beeld hebt gevormd van de situatie (en een oordeel over de opties gevormd hebt)? Dan kan er al snel het volgende gebeuren:

- Er lijkt maar één optie op tafel te liggen, andere oplossingen worden niet of nauwelijks besproken
- Er is veel discussie of een oplossing/ optie wel passend is, waarbij mensen het niet eens zijn over wat nou het probleem precies veroorzaakt
- Elke uitleg van een oplossing wordt beantwoord met “*ja maar...*”, waarna een nog niet eerder genoemd bezwaar wordt opgeworpen
- In plaats van een discussie over de geïnventariseerde opties, is er sprake van een discussie of er überhaupt wel een probleem is
- Iets wat helemaal niet urgent is wordt uitgebreid besproken, terwijl er veel belangrijkere zaken op de agenda staan

De rode draad van deze symptomen is telkens dat er onvoldoende informatie is uitgewisseld, waardoor elke mogelijke oplossing op losse schroeven staat.

De raad van de gemeente Krimpenerwaard gaat in deze fase gebruik maken van de volgende werkvormen/instrumenten:

- Dialoogtafel
- Informatiebijeenkomst
- Hoorzitting
- Motiemarkt
- Vragen stellen (technische vraag, korte vraag)
- Werkbezoeken
- Regionale bijeenkomsten
- Raadssprekkuur (wordt nog niet structureel ingepland, maar kan plaatsvinden indien daar behoefte aan is)

5.2.Vragen en instrumenten in de fase van de Oordeelsvorming

De tweede stap van het BOB-model draait om het beoordelen van opties die op tafel liggen. Deze opties zijn op tafel gekomen tijdens de beeldvorming.

Tijdens de oordeelsvorming komen de volgende vragen naar voren:

- Hebben we alle opties nu op tafel?
- Wat houdt elke optie in?
- Welke opties kunnen we direct wegstrepen?
- Welke opties houden we over
- Wat zijn de voor- en nadelen van deze opties?
- Welke argumenten zijn er voor of tegen de verschillende opties?
- Wie zijn voor/ tegenstanders van bepaalde opties en waarom?
- Heeft iedereen nu een helder beeld van de mogelijkheden?

Al deze vragen hebben te maken met het discussiëren over de verschillende opties.

Herhaling helpt de deelnemers niet om een beter oordeel te kunnen vormen, discussies kunnen juist wel helpen.

In de Commissie gaan de leden met elkaar in debat. De commissies adviseren de raad hoe een onderwerp te behandelen: als een hamer- of bespreekstuk. Een hamerstuk betekent dat fracties akkoord zijn met het voorstel. In de raad wordt hierover niet meer gesproken, maar er kan wel een stemverklaring worden afgelegd. Een bespreekstuk wordt wel in de raad besproken.

Wil je een besluit nemen, zonder dat de opties werkelijk besproken zijn? Dan is het risico groot dat het volgende gebeurt:

- Er wordt tijd verspild aan een oplossing die niet realistisch is;
- Mensen voelen zich niet gehoord door anderen en gaan zichzelf daardoor constant herhalen;
- De discussie ontaardt in een debat, waar er soms zelf 'op de man' wordt gespeeld;
- De eerstgenoemde optie is vrijwel altijd de gekozen weg, terwijl andere opties geen kans hebben gekregen;
- Mensen kunnen geen keuze maken, omdat de consequenties van de keuzes onduidelijk is;
- Genomen besluiten pakken verkeerd uit omdat er onvoldoende tijd is besteed aan de consequenties van de keuze;
- Er wordt wel een besluit genomen, maar uiteindelijk staan mensen hier toch niet achter, waardoor er per saldo niets gebeurt.

De raad van de Krimpenerwaard staat een aantal instrumenten ter beschikking om tot de oordeelsvorming te komen:

- Expertmeeting
- Woordvoerdersoverleg
- Inspreken nieuwe-stijl

De knip tussen de oordeelsvormende en besluitvormende fase geeft fracties ruimte het debat in te gaan zonder vooraf bepaald fractiestandpunt. Er hoeft immers nog niet per se een besluit genomen te worden. Na de oordeelsvormende fase zijn de fracties in staat op basis van een weging van alle argumenten op een zorgvuldige wijze tot hun uiteindelijke standpunt te komen (in de besluitvormende vergadering). De gedachte is dus dat er tijd en ruimte genomen moet worden voor de onderwerpen, dat men elkaar ruimte geeft en open staat voor de argumenten van anderen. Het model doet een sterk beroep op de fracties om hun finale oordeel op te schorten tot de besluitvormende raad

5.3. Vragen en instrumenten in de fase van de Besluitvorming

Vaak vloeit het besluit 'als vanzelf' voort uit de stappen beeldvorming en oordeelsvorming. Het doorhakken van de knoop in een stemming na de finale afweging is daardoor –in principe– het makkelijkste onderdeel van de besluitvorming. Goede beeldvorming en een gezonde discussie in de fasen daarvoor zijn stukken lastiger.

Tijdens de *besluitvorming* komen de volgende vragen aan bod:

- Hebben we een volledig beeld van alle mogelijkheden?
- Zo ja, welke voorkeur heeft de groep? > welk besluit kunnen we nu nemen?
- Wat gaan we doen?

- Wat mag het kosten?
- Welke voorwaarden hebben we?

De gemeenteraad neemt de besluiten. Daarna is het aan het college van burgemeester en wethouders om deze uit te voeren.

De raad hanteert in deze fase de volgende instrumenten:

- Actualiteitendebat
- Interpellatie
- Stemmen
- Stemverklaring

5.4. Conclusie

De oordeelsvormende fase blijkt in de vergaderpraktijk de meest weerbarstige. Het uitwisselen van argumenten kan worden ervaren als het 'weggeven' van standpunten en 'zich in de politieke kaart laten kijken'. Fractiewoordvoerders hebben vaak de neiging om bij oordeelsvorming niet met andere fractiewoordvoerders te beraadslagen, maar het gesprek toch voornamelijk weer met de wethouder te voeren: 'Wethouder, bent u bereid om...? Heb ik uw toezegging dat?...Bent u met mij van mening dat we er goed aan doen om...?'. En dat terwijl het in deze fase nu juist erop aan komt dat raadsleden vanuit hun volksvertegenwoordigende rol en met de verworven kennis en inzichten als fracties hardop nadenken over belangen, afwegingen en pro's en contra's rondom lastige keuzes die ze moeten maken. De commissieleden hebben daarin een belangrijke rol, bijvoorbeeld om te zorgen dat de benodigde feiten verzameld en beschikbaar zijn opdat het finale debat in de raad goed geïnformeerd en voorbereid kan plaatsvinden.

5.5. Schematische samenvatting

6. De voorzitters in het BOB model

In de *beeldvormingsfase* gaat het er om dat alle deelnemers zich een beeld vormen van datgene waarover besloten moet worden. Het is ook van belang dat elke deelnemer de ruimte krijgt om zijn eigen beeld van de situatie te toetsen aan dat van de andere deelnemers.

Het is belangrijk om duidelijk te krijgen welke informatie over het onderwerp al aanwezig is en welke informatie nog niet. Ook is dit het moment waarop er ruimte moet zijn voor creatieve ideeën en oplossingen. Het is aan de voorzitters van de bijeenkomsten ervoor te zorgen dat die ruimte bewaakt wordt. Met andere woorden: ervoor zorgt dat ook de, op het eerste gezicht, meest merkwaardige voorstellen overwogen worden. Alles mag hier, en alles is goed.

Voor wat meer structuur, en om te voorkomen dat deze fase verzandt in eindeloos navelstaren, kan het helpen om een tijdsduur af te spreken en elke spreker bijvoorbeeld maximaal drie minuten de tijd te geven zijn idee te delen met anderen.

De *oordeelsvormende fase* kan een behoorlijk levendige fase worden. De discussies kunnen hoog oplopen. Het gaat tenslotte om het vormen van een oordeel over de mogelijke oplossing van het probleem. Iedere deelnemer kan zo zijn eigen voorkeur hebben voor een richting. En dat is natuurlijk prima. Het is de taak van de voorzitters van de bijeenkomsten om elke deelnemer de ruimte te geven zijn voorkeur toe te lichten met argumenten.

Als voorzitter is het in deze fase belangrijk om dóór te vragen op elk argument: stel waarom-vragen. Met elke waarom, kun je een niveau dieper komen in de reden achter het argument. En bij elke keer dat je waarom vraagt, moet je je ook afvragen wat een antwoord nog kan toevoegen aan wat er al duidelijk is.

Als iedereen alle argumenten op tafel heeft kunnen brengen, is het tijd om deze fase af te sluiten. Het is op dat moment goed als de voorzitter een korte samenvatting geeft van de oplossingen en hun argumenten, voors en tegens zo je wilt, waarover besloten gaat worden. Heb je alles op een rijtje, dan is het tijd om door te gaan naar de laatste fase.

Als de eerste fases goed zijn doorlopen, dan is de laatste fase van de *besluitvorming* eigenlijk het gemakkelijkst. Nu is de tijd om die besluiten openbaar te delen. Het is belangrijk dat de voorzitter ruimte geeft aan het finale debat en duidelijk maakt op welke manier er besloten gaat worden.

6.1. Eisen aan het voorzitterschap

Eisen aan voorzitterschap

Beeldvorming

- Strakke leiding voorzitter: geen discussie, maar vragen
- Probleemherkenning
- Informatie op een rij
- Samenvatting voorzitter

Oordeelsvorming

- Losse leiding voorzitter
- Inventariseren van oplossingen/meningen
- Beoordelen van oplossingen door discussie
- Regelmatige samenvatting door voorzitter

Besluitvorming

- Strakke leiding voorzitter
- Keuze maken uit oplossingen
- Voorstel ter stemming brengen
- Draagvlak organiseren

7. De instrumenten van de raad

De instrumenten van de raad staan omschreven in de Gemeentewet. Ze zijn bedoeld om invloed uit te oefenen op de besluitvorming én om de taken van het college van burgemeester en wethouders te controleren.

Voor het uitvoeren van zijn rollen heeft de raad de volgende wettelijke instrumenten:

- Budgetrecht
- Indienen van moties
- Indienen van amendementen
- Initiatiefrecht
- Recht van interpellatie
- Vragenrecht
- Inlichtingenplicht van het college
- Recht van onderzoek

Over de manier waarop deze instrumenten gebruikt kunnen worden zijn afspraken gemaakt. Deze staan opgenomen in het Reglement van Orde van de gemeenteraad.

In het kader van BOB maakt de raad gebruik van specifieke extra instrumenten voor de verschillende fasen.

7.1. Instrumenten in de fase van de Beeldvorming

De Raad van Krimpenerwaard gaat in deze fase gebruik maken van de volgende werkvormen/instrumenten:

- *Informatiebijeenkomst.* Deze vinden plaats ter oriëntatie, informatie van de raads- en commissieleden. Tijdens deze avonden worden er geen politieke vragen gesteld en wordt geen politiek debat gevoerd. Er worden bijvoorbeeld presentaties of workshops gegeven. De onderwerpen van deze bijeenkomsten worden in belangrijke mate door de raad zelf aangedragen. Informatiebijeenkomsten kunnen ook plaatsvinden op verzoek van het college. De portefeuillehouder kan een informatiebijeenkomst organiseren wanneer het een onderwerp betreft dat uitgebreide mondelinge toelichting behoeft.
- *Werkbezoek.* Commissie/raad ontvangen uitnodigingen voor werkbezoeken of nemen zelf het initiatief hiertoe.
- *Dialogotafel.* Bij een dialogotafel gaat een kleine groep mensen met elkaar in gesprek. In politieke besluitvorming is discussie/debat de meest gebruikte gesprekstechniek; voor- en tegenstanders proberen elkaar te overtuigen van hun eigen standpunt. Met dialoog krijg je – in de fase van beeldvorming over een onderwerp- de kans om echt naar elkaar te luisteren. Een dialoog is een openhartig gesprek waarin mensen nieuwsgierig zijn naar elkaars ervaringen. De deelnemers zitten niet aan tafel om te vergaderen of een plan te maken, maar om ervaringen en inspiratie uit te wisselen. Daarbij geldt een aantal regels: stel je oordeel uit, laat de ander zijn verhaal vertellen, vraag toelichting, behandel elkaar met respect.
- *Hoorzitting.* Een hoorzitting is een speciale vergadering waar kan worden ingesproken over een belangrijk onderwerp. De raadsleden horen dan belanghebbenden zelf over een voorstel van het college waarover de raad een besluit moet nemen. Verschillende partijen en belanghebbenden worden ‘gehoord’. De achterliggende gedachte is dat raadsleden dan beter met de wensen van de burger rekening kunnen houden. Een hoorzitting is openbaar. Het gaat hier dus niet om een hoorzitting zoals geregeld in de AWB; die wet geeft regels hoe een bestuursorgaan tot een besluit kan komen. Bij bepaalde besluiten moeten belanghebbenden al van tevoren in de gelegenheid gesteld worden om hun ideeën (de wet spreekt van zienswijzen) kenbaar te maken. Een dergelijke hoorzitting is essentieel onderdeel van de bezwaarprocedure.

- *Motiemarkt.* Een motiemarkt betreft inwoners op een creatieve manier bij de besluitvorming van de gemeenteraad. Op een motiemarkt worden ideeën van bewoners door henzelf aan de gemeenteraad gepresenteerd. Het is eigenlijk dus meer een ideeënmarkt, waar inwoners en raadsleden met elkaar in gesprek gaan over de meest uiteenlopende ideeën. Raadsleden kunnen deze ideeën ‘adopteren’ en samen met de initiatiefnemer een bruikbare motietekst opstellen.
- *Regionale* bijeenkomst. Het initiatief bij een regionale bijeenkomst kan liggen bij de raad, klankbordgroep raadsleden, bij de griffiers of bij het college. Deze bijeenkomsten vallen buiten het bereik van onze planning en vinden (daardoor) in het algemeen niet op de dinsdagavond plaats.

Optioneel, indien blijkt dat er behoefte aan is:

- *Raadspreekuur.* Als inwoners een idee hebben dat ze graag willen bespreken met de gemeenteraad of ze willen over een bepaald onderwerp van gedachten wisselen met raadsleden, dan kan dit tijdens het raadssprek uur. Tijdens dit spreekuur van de gezamenlijke fracties kunnen inwoners op een informele manier in gesprek gaan met raadsleden.

7.2. Instrumenten in de fase van de oordeelsvorming

De raad staat een aantal instrumenten ter beschikking om tot oordeelsvorming te komen:

- *Expertmeeting.* De raad kan in het proces naar besluitvorming experts uitnodigen. De behoefte aan een dergelijke bijeenkomst kan vanuit fracties of vanuit bijeenkomsten in de beeldvormende fase naar voren komen. Ook de agendacommissie kan bij de bespreking van de Lange Termijn Agenda en de voorbereiding van besluitvorming een expertmeeting organiseren.
- *Woordvoerdersoverleg.* Het woordvoerdersoverleg is een overleg van de woordvoerders van de diverse raadsfracties met de portefeuillehouder. Dit overleg kan éénmalig, een aantal keer of structureel plaatsvinden. In Krimpenerwaard wordt het woordvoerdersoverleg o.a. gebruikt in het kader van de voortgang dossier energietransitie. De woordvoerder is de schakel tussen politieke partij die hij vertegenwoordigt en de portefeuillehouder namens het college. De woordvoerder zorgt dat zijn partij goed wordt geïnformeerd en zorgt dat de partij tot een fractiestandpunt komt. Bedoeling is een soepele voorbereiding van besluitvorming die vanzelfsprekend in de raad plaatsvindt.
- *Inspreken nieuwe-stijl.* Inwoners en organisaties hebben in het BOB vergadermodel verschillende mogelijkheden om met de raad in gesprek te gaan (dialoogtafel, raadspreekuur, hoorzitting, werkbezoek). Ook blijft de mogelijkheid voor hen om in te spreken in een commissievergadering. Dit betreft het “nieuwe” inspreken omdat er meer mogelijkheid is om in de commissievergadering in gesprek te gaan. De inspreker neemt plaats aan tafel en krijgt 3 minuten om zijn punt naar voren te brengen. Vervolgens stellen de commissieleden informatieve vragen. De inspreker beantwoordt een vraag direct nadat deze gesteld is. Daarna wordt de volgende vraag gesteld. De aanwezige commissie- en raadsleden luisteren naar wat de inspreker naar voren brengt en stellen informatieve vragen. Er vindt geen discussie plaats tussen de

commissie en de inspreker. De voorzitter doet na het inspreken een voorstel voor het verdere proces.

7.3. Instrumenten in de fase van de besluitvorming

De hier bedoelde wettelijke instrumenten worden meestal ingezet in de besluitvormende fase:

- *Voorstel van orde*. Tijdens de vergadering kunnen raadsleden een voorstel over het verloop van de vergadering doen. Ze kunnen vragen om een schorsing, de volgorde van de agenda wijzigen etc.
- *Amendement*. Door middel van een amendement kunnen raadsleden een besluit of verordening wijzigen.
- *Motie*. Tijdens de besluitvormende ronde kunnen raadsleden door middel van een motie een uitspraak doen over een geagendeerd onderwerp. De uitspraak is een wens, verzoek, opdracht of oordeel (bijvoorbeeld treurnis of afkeuring). De indiener van de motie kan zijn motie toelichten, daarna komen de andere fracties aan het woord. Na het debat over het onderwerp wordt er over de motie gestemd tenzij de indiener de motie intrekt. (N.B. 'een motie aanhouden' heeft geen status. De indiener kan een ingetrokken motie op een later moment wel weer opnieuw indienen, al dan niet gewijzigd.)
- *Motie vreemd aan de orde van de dag*. Raadsleden kunnen over een actueel onderwerp dat niet is geagendeerd en waarover geen inhoudelijke discussie nodig is, een uitspraak doen of opdracht geven aan het college.
- *Initiatiefvoorstel*. Een initiatiefvoorstel is een voorstel van één of meerdere raadsfracties voor nieuw beleid, aanpassing van kaders of een verordening. Het initiatiefvoorstel moet schriftelijk ingediend zijn bij de voorzitter van de raad. Als de raad met het initiatiefvoorstel heeft ingestemd, werken de indieners het voorstel uit.
- *Onderzoek / enquête*. Een raadsenquête kan de gemeenteraad inzetten bij het uitoefenen van haar controlerende taak. Een raadsenquête is vergelijkbaar met een parlementaire enquête alleen dan op lokaal niveau. Een raadsenquête kan alleen worden ingesteld als een meerderheid binnen de gemeenteraad dat wil. Voor een raadsenquête wordt een commissie benoemd, deze commissie doet onderzoek naar het door het college van B&W of het bestuurscollege gevoerde bestuur over een bepaald onderwerp. De enquêtecommissie kan openbare verhoren houden. Zo zou ook de Rekenkamer kunnen worden gevraagd een onderzoek te verrichten of zou de raad zelf een onderzoek kunnen uitvoeren.
- *Interpellatie*. Een zwaarwegend instrument voor een politiek gevoelig onderwerp is het bevragen of ter verantwoording roepen van het college van B&W in de vergadering. Het onderwerp wordt via een debat in de raadsvergadering behandeld
- *Actualiteitendebat*. Een actualiteitendebat is een debat in de raadsvergadering over een actueel en urgent onderwerp dat impact heeft op de inwoners. Een actualiteitendebat is een debat tussen de raadsfracties. Afhankelijk van het onderwerp kan het nodig zijn om reactie van het college te horen. Een actualiteitendebat is echter niet het instrument om het college te bevragen, het is

geen verantwoordingsdebat. Daarvoor is een ander instrument beschikbaar, nl het interpellatiedebat.

- *Extra raadsvergadering beleggen.* Wanneer de voorzitter oordeelt dat het nodig is of wanneer ten minste een vijfde van de raadsleden hierom schriftelijk en met opgaaf van reden verzoekt, kan een extra raadsvergadering worden belegd. (art. 17 Gemeentewet)

7.4. Buiten BOB:

Dossieroverleg

In deze paragraaf ging het tot dusver over de specifieke instrumenten die de Raad inzet in het kader van het BOB model. Het kan ook voorkomen dat de portefeuillehouder woordvoerders uitnodigt om van gedachten te wisselen over een dossier uit zijn portefeuille.

De wethouder wil “voelen” met “de benen op tafel” hoe vanuit de raad gedacht wordt over bepaalde zaken om een voorstel voor te bereiden voor de raad dat draagvlak heeft. Raads- en commissieleden kunnen meedenken, suggesties doen. Dit zijn echter geen fractiestandpunten. Standpuntbepaling vindt in een later stadium plaats.

Het dossieroverleg maakt geen onderdeel uit van het BOB systeem, maar is onderdeel van de beleidsvoorbereiding van het college.

Informatieavond

Het college organiseert informatieavonden voor inwoners. Het college kan raads- en commissieleden uitnodigen om als toehoorder daarbij aanwezig te zijn.

7.5. Het stellen van vragen

Een raadslid kan zowel mondeling als schriftelijk vragen stellen.

Mondelinge vragen worden mondeling beantwoord, schriftelijke vragen worden schriftelijk beantwoord. Mondelinge vragen zijn korte vragen die kort te beantwoorden zijn.

Mondelinge en schriftelijke vragen kunnen technisch dan wel politiek zijn.

- Technische vragen zijn vragen waar u feiten als antwoord krijgt.

Technische vragen zijn vragen aan de ambtelijke organisatie om feitelijke informatie.

Grondslag hiervoor is het recht op ambtelijke bijstand. (art. 33 Gemeentewet). Het karakter van deze vragen is niet politiek van aard.

- Politieke vragen zijn vragen waar u een mening als antwoord krijgt.

Politieke vragen zijn vragen aan het college. Grondslag hiervoor is art. 155 Gemeentewet)

Mondelingen vragen

- a) Technische mondelinge vragen, die essentieel zijn voor het vormen van een oordeel, kunnen in beeldvormende bijeenkomsten gesteld worden. In de oordeelsvormende en besluitvormende bijeenkomsten worden geen technische vragen meer gesteld.
- b) Politieke mondelinge vragen kunnen gesteld worden in beeldvormende en oordeelvormende bijeenkomsten, bij de bespreking van raadsonderwerpen, n.a.v. ingekomen stukken en in het vragenhalfuur.

Schriftelijke vragen

- a) Technische schriftelijke vragen aan de ambtelijke organisatie worden schriftelijk binnen 5 werkdagen beantwoord.
- b) Politieke schriftelijke vragen aan het college worden binnen 30 dagen schriftelijk beantwoord.

Overigens kunnen ook inwoners vragen stellen, zij hebben het *recht op petitie*. Dit recht houdt in dat iedere Nederlander een vraag kan stellen aan een overheidsinstantie. Die vraag kan gaan over een te ondernemen actie of over iets dat niet goed gegaan is. Dat recht staat los van het recht om een klacht of burgerinitiatief in te dienen. Daar zijn meer eisen aan verbonden.

7.6. Schematische samenvatting

(Bijlage)

8. BOB en actieve openbaarmaking

Raads- en commissievergaderingen worden in de Krimpenerwaard uitgezonden. Via website en RTV zijn de bijeenkomsten live te volgen en terug te vinden.

De bijeenkomsten die de raad vanaf januari 2020 belegt in het kader van het BOB model zijn (actief) openbaar. Om de (parallel)sessies uit te kunnen zenden richt de gemeente op de locatie Lekkerkerk een tweede ruimte met audio/video apparatuur in. Deze is met ingang van .. gereed.

9. Monitoring en evaluatie

Het BOB model wordt vanaf 1 januari 2020 ingevoerd. De commissie Bestuurlijke Vernieuwing krijgt de verantwoordelijkheid voor het bewaken van de evaluatie.

De voorzitters van de vergaderingen zouden kunnen zorgen voor een kleine evaluatie aan het eind van elke bijeenkomst.

De vragen die dan gesteld kunnen worden zijn:

- Hebben we deze avond onszelf toegelegd op beeldvorming/oordeelsvorming/besluitvorming?

- Past deze avond binnen de uitgangspunten die we met elkaar hebben afgesproken?

De commissie Bestuurlijke vernieuwing zal in mei een snelle ('quick and dirty') evaluatie houden van het functioneren van het besluitvormingsmodel. Op die manier kan snel worden bijgestuurd als dat nodig blijkt.

Rond februari 2021, een jaar na invoering van het nieuwe model, wordt een evaluatie uitgevoerd om te bepalen in hoeverre het nieuwe model heeft bijgedragen aan de doelstelling (paragraaf 4). De evaluatie heeft tot doel knelpunten op te lossen en de werking van het model te verbeteren.

Nulmeting: quickscan lokale democratie?

Bijlagen

Vergaderschema (bij paragraaf 3)

Schematische samenvatting Instrumenten (bij paragraaf 7)